

L'ARANÈS, LLENGUA DE LA VALL D'ARAN

La Vall d'Aran i Catalunya

L'aranès és una variant de la llengua occitana pròpia de la Vall d'Aran, on es parla des del segle XI. Aquest territori, de 620 km², s'integrà a Catalunya el 1175 pel Tractat de l'Emparança, canvià de mans diverses vegades durant el segle XIII fins que el 1313 els aranesos decidiren per votació popular la permanència a la Corona catalanoaragonesa, al mateix temps que Jaume II atorgà un conjunt de privilegis anomenat *Era Querimònia*, veritable carta magna d'Aran. El 1411 la Vall s'integrà de manera paccionada a Catalunya.

L'aranès, llengua pròpia i oficial de la Vall d'Aran

L'Estatut de Catalunya de 1978 estableix que *La parla aranesa serà objecte d'ensenyament i protecció*. La Llei 16/1990, de 13 de juliol, sobre el règim especial de la Vall d'Aran, que atorga a la Vall un règim d'autonomia administrativa, reconeix l'adscripció de l'aranès a la llengua occitana i estableix que *L'aranès, modalitat de la llengua occitana i pròpia d'Aran, és oficial a la Vall d'Aran. També ho són el català i el castellà d'acord amb l'article 3 de l'Estatut d'autonomia*.

La mateixa Llei disposa que *la Generalitat i les institucions d'Aran han d'adoptar les mesures necessàries per a garantir el coneixement i l'ús normal de l'aranès* i atorga competència plena al Consell General d'Aran en tot allò que fa referència al foment i l'ensenyament de l'aranès.

D'acord amb aquestes normes, l'aranès és ensenyat en tots els nivells de l'ensenyament obligatori i també hi és emprat com a llengua vehicular i d'aprenentatge, i el Consell General i els ajuntaments de l'Aran usen normalment l'aranès en la seva documentació interna i en les comunicacions amb els ciutadans i ciutadanes de l'Aran. La Generalitat i el Consell procuren l'ensenyament de l'aranès al personal al servei de totes les administracions públiques destinat a la Vall d'Aran.

La Vall d'Aran, únic territori d'Occitània on la llengua pròpia és reconeguda i oficial

Per tot plegat, la Vall d'Aran és l'únic territori de tot el domini lingüístic d'Occitània on l'aranès té un reconeixement oficial i una protecció institucional. Com a conseqüència també és el territori de llengua occitana on aquesta és més viva i coneguda entre la població. Si en el conjunt de l'Occitània francesa el percentatge de la població que sap parlar la llengua occitana és d'un 16%, a l'Aran és superior al 60%.

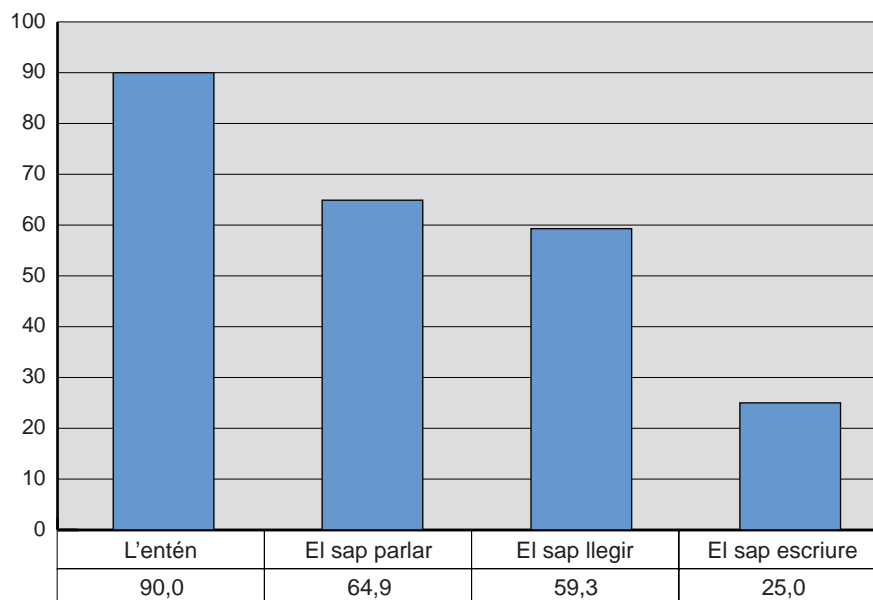
L'any 1996 vivien a la Vall d'Aran 7.130 persones, el 90% de les quals l'entenien i el 65% el sabia parlar, tot i que els coneixements d'aranès no es distribueixen de forma uniforme per tota la Vall: la

Mapa administratiu de la Vall d'Aran

comprensió i la parla són més elevades al Baish Aran i el Naut Aran, mentre que la capacitat d'escriptura és relativament superior a la zona de Mijaran. L'edat, el lloc de naixença i el nivell d'instrucció són variables a tenir en compte per entendre aquesta distribució.

Coneixement de l'aranès de la població de la Vall d'Aran de 2 i més anys el 1996. Percentatges

FONT: Elaboració pròpia de les dades facilitades per l'Idescat.